

Hogeschool Windesheim
Afdeling Theologie en Levensbeschouwing
t.a.v. dr. P.I.M. de Haan
Postbus 10090
8000 GB Zwolle

Datum: 10 november 2014

Kenmerk: HC/14.295

Onderwerp: Beperkte herbeoordeling Masteropleiding Leraar Godsdienst (deeltijd) – croho 45274

Geachte heer De Haan,

Bevindingen en beoordeling

1. Ten geleide

In verband met uw aanvraag voor accreditatie van de hbo masteropleiding Leraar Godsdienst (deeltijd) heeft een auditpanel¹ in december 2011 een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Zijn bevindingen heeft dit panel neergelegd in het "Beoordelingsrapport Beperkte Opleidingsbeoordeling hbo Masteropleiding Leraar Godsdienst" (06 juli 2012).

Het panel heeft zijn kwaliteitsonderzoek in december 2011 niet kunnen afronden met een eindoordeel over de opleiding. Immers, met betrekking tot het facet 'gerealiseerde eindkwalificaties' (een facet binnen NVAO-Standaard 3), kon het auditpanel niet anders dan zich onthouden van een oordeel, omdat werkstukken op basis waarvan kon worden vastgesteld of de beoogde eindkwalificaties inderdaad werden gerealiseerd, toen nog niet voorhanden waren. Daarmee kon het panel ook geen oordeel uitspreken over Standaard 3 als zodanig en dus ook niet over de masteropleiding als geheel. Accreditatie van de opleiding was dus, zo stelde het panel toen, nog niet aan de orde.

Gelet op de door het panel vastgestelde kwaliteit van het opleidingsprogramma en van het systeem van toetsen sprak het panel zijn vertrouwen uit, dat de opleiding na de volledige uitvoeringscyclus te hebben doorlopen wel in aanmerking zou kunnen komen voor accreditatie.

In lijn met het voorstel in het Beoordelingsrapport van het auditpanel heeft uw instelling de NVAO verzocht de masteropleiding Leraar Godsdienst te accrediteren met de bestuurlijke afspraak om uiterlijk 30 november 2014 het oordeel van het panel van het gerealiseerd niveau naar de NVAO te sturen. De NVAO heeft met dit verzoek ingestemd.

¹ Panel: Drs. R.B. van der Herberg (voorzitter), Prof. dr. J.J. de Lange en C. van Eerten (deskundigen). De voorzitter en de twee deskundigen maakten ook deel uit van het panel dat op 06 december 2011 de accreditatie-audit heeft uitgevoerd. Zie voorts Bijlage B.

Zie daarvoor de NVAO-besluiten: (1) Besluit van 20 februari 2013 tot verlenging van de geldigheidsduur van de accreditatie en (2) Besluit van 31 juli 2014 tot het verlenen van accreditatie (na herstel).

2. Reikwijdte van het kwaliteitsonderzoek

In het kader van de bestuurlijke afspraak, zoals opgenomen in het NVAO-besluit van 31 juli 2014 heeft het panel de opleiding opnieuw beoordeeld en wel uitsluitend op de kwaliteit van Standaard 3, in casu het facet 'gerealiseerde eindkwalificaties'.

Ten tijde van het huidige onderzoek (oktober 2014) kende de opleiding vier afgestudeerden. Om tot een uitspraak te komen over de kwaliteit van het facet 'gerealiseerde eindkwalificaties' heeft het panel alle vier beschikbare eindwerken beoordeeld alsmede de beoordelingsformulieren die de opleiding bij haar beoordeling van die eindwerken heeft gehanteerd.

3. Eindwerken: beoordeling door de opleiding

3.1. Inleiding

In zijn beoordelingsrapport van 06 juli 2012 is het panel kort ingegaan op de kwaliteit van de wijze waarop de opleiding de competentie met betrekking tot onderzoek zichtbaar heeft gemaakt. In dat verband merkte het panel het volgende op:

(1) Samenvatting (blz. 5): "Het doen van *onderzoek* en 'internationale oriëntatie' nemen een prominente plaats in binnen de opleidingsdoelstelling."

(2) Standaard 1 (blz. 12): "De eindkwalificaties van de opleiding zijn qua oriëntatie, inhoud, reikwijdte en onderwijskundige functionaliteit van bijzondere kwaliteit en veelbelovend. Dit geldt niet alleen voor elementen als 'theoretische verdieping', 'professionele ontwikkeling' en 'individuele ontwikkeling', maar ook voor *onderzoek* en internationale oriëntatie."

(3) Standaard 2 (blz. 14 e.v.): "Wat onmiddellijk opvalt, is de prominente plaats van 'onderzoek' binnen het programma. Daar heeft de opleiding bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum dan ook stevig op ingezet, in nauwe samenwerking met het lectoraat Theologie en Levensbeschouwing. De onderzoekslijn heeft als doel de student zodanig te equiperen dat hij in staat is zelfstandig kwalitatief onderzoek te verrichten: hermeneutisch onderzoek en praktijkgericht onderzoek. Bij hermeneutisch onderzoek kan het bijvoorbeeld gaan om het in kaart brengen van levensbeschouwelijke vragen bij specifieke doelgroepen en bij praktijkgericht onderzoek om het verder ontwikkelen van instrumenten om de kwaliteit van het levensbeschouwelijk onderwijs te versterken."

"In het 1^e jaar ligt het accent op onderzoeksmethodiek en op de uitvoering van eenvoudig beroep-gerelateerd onderzoek. In het 2^e jaar voert de student twee onderzoeken uit en in het 3^e jaar voert de student zelfstandig zijn eindonderzoek uit. De complexiteit van de onderzoeken neemt toe, terwijl de intensiteit van de begeleiding afneemt. Het gaat dan (bijvoorbeeld) om onderzoek op verschillende niveaus:

- klas: een diepgaand godsdienst-pedagogisch onderzoek gericht op een nadere exploratie van de beginsituatie van leerlingen m.b.t. het vak godsdienst/levensbeschouwing met daarbij een beroepsmatige reflectie op de concrete mogelijkheden van de godsdienstleraar, dan wel aanbevelingen op gebied van didactiek, materiaalontwikkeling, beleidsaanbevelingen aan de vakgroep, etc.
- vakgroep: een onderzoek gericht op thema's die het vak binnen het schoolbeleid aangaan (bijv.: plaats van het vak in het totale curriculum; curriculumontwikkeling van het vak door de school heen; functioneren van een vakgroep, etc.)
- school: onderzoek gericht op het beleid en de beleidsontwikkelingen van de school als zodanig. Daarbinnen kunnen specifieke thema's aan bod komen die samenhangen met het christelijk karakter van de school.

Het is een goede zaak, vindt het auditteam, dat de opleiding zo sterk de nadruk legt op 'onderzoek'. Onderzoek is immers een belangrijk kenmerk van een masteropleiding."

(4) Standaard 3 (blz. 20): "[.....] Wel merkt het auditteam op, dat de opleiding reeds een zeer uitgewerkt beoordelingskader heeft ontworpen waarin de functie en reikwijdte van de vereiste master afstudeerwerkstukken helder zijn vastgelegd op een wijze die past bij het masterniveau, en waarin voorts de inhoudelijke en formele criteria zorgvuldig zijn gespecificeerd."

3.2. Beoordeling door opleiding

Beoordeling van de eindwerken door de opleiding geschiedt aan de hand van een groot aantal, naar het oordeel van het panel relevante indicatoren die de kenmerken van een onderzoek op *masterniveau* voldoende in kaart brengen. Die indicatoren hebben betrekking op de volgende onderdelen van het onderzoek: beroepscontext, theoretische verdieping, onderzoekontwerp, dataverzameling, resultaten, conclusie & discussie, reflectie en (schriftelijk & mondelinge) rapportage.

Bij zijn beoordeling van de vier eindwerken is het panel nagegaan of de examinatoren het beoordelingskader op een transparante en consistente wijze hebben gebruikt. Dit blijkt inderdaad het geval te zijn, met dien verstande dat niet in alle gevallen de weging van bepaalde onderdelen bij alle examinatoren gelijk is. Alle bij het beoordelen van eindwerken betrokken examinatoren zouden daar nog eens extra aandacht aan moeten besteden.

Hier ligt, vindt het panel, een taak voor de examencommissie: het onder haar regie continueren van het reeds in gang gezette onderling overleg tussen de examinatoren teneinde tot een meer intersubjectieve gedragslijn te komen daar waar het gaat om de interpretatie en toepassing van het beoordelingskader. Overigens, het zij hier met nadruk vermeld, leiden de af en toe optredende onevenwichtigheden niet tot *aanmerkelijke* verschillen in de beoordelingen door de onderscheiden examinatoren. Met andere woorden, de aanbeveling van het panel moet worden opgevat als een advies hoe de beoordeling van eindwerken te optimaliseren en dat is iets wat past binnen het hoge ambitieniveau van de opleiding.

Dit advies van het panel laat overigens onverlet, dat het panel waardering heeft voor het feit, dat de examinatoren per onderzoeksonderdeel de overwegingen die tot hun oordeel hebben geleid, expliciteren. Dat maakt de wijze waarop hun oordelen tot stand komen traceerbaar, ook voor studenten.

Indicatoren die de opleiding hanteert, zijn een belangrijk hulpmiddel om de beoordeling inzichtelijk te maken. Maar het panel voegt daar wel aan toe, dat het *grote aantal* door de opleiding gehanteerde indicatoren (67!) een consistente benadering eerder in de weg zit dan bevordert. Immers het onderscheidend vermogen tussen de indicatoren en (dus ook) het onderlinge verschil in betekenis en gewicht zijn niet altijd helder. Het panel adviseert de opleiding dan ook het aantal indicatoren drastisch terug te brengen tot een beperkt aantal wezenlijke kwaliteitsbepalende (kwaliteitskritische) kenmerken over de interpretatie en weging waarvan de examinatoren vervolgens (onder regie van de examencommissie) tot een onderlinge afstemming komen.

Ten slotte zou het panel de opleiding in overweging willen geven de hierboven bepleite vervolgcacties ook te gebruiken (1) om tot een scherpere afbakening te komen van de indicator 'maatschappelijke en theologische relevantie' waarvan het panel in de werkstukken niet echt een adequate uitwerking heeft teruggezien, en (2) om zich nog eens te beraden of het niet gewenst is godsdienst-didactische dan wel godsdienst-pedagogische aspecten bij de diverse onderzoeks-onderdelen expliciet te benoemen.

4. Eindwerken: beoordeling door het panel

De beoordeling van het panel wijkt niet belangrijk af van de beoordeling door de opleiding. Anders gezegd, naar het oordeel van het panel heeft de opleiding terecht besloten dat de kwaliteit van de vier eindwerken diplomering van de vier studenten volledig rechtvaardigde. Daar zij aan toegevoegd, dat drie van de vier werkstukken ook naar het oordeel van het panel, meer dan 'voldoende' kwaliteit hebben.

4.1. Conclusie

De kwaliteit van de huidige afstudeerwerkstukken en van de daarbij door de opleiding gehanteerde beoordelingsformulieren zijn voor het panel reden de NVAO te adviseren tot accreditatie van de betreffende masteropleiding te besluiten.

5. Algemene oordeel

De opleiding heeft thans via de afstudeerwerkstukken van haar studenten voldoende aangetoond, dat haar afgestudeerden de beoogde eindkwalificaties, ook en met name die welke betrekking hebben op het onderzoekend vermogen, hebben gerealiseerd. Op basis hiervan komt het panel tot een oordeel 'voldoende' voor het facet 'gerealiseerde eindkwalificaties' binnen Standaard 3.

Gelet op het feit, dat het panel het facet 'toetsen' in december 2011 reeds als 'goed' had beoordeeld en gelet op het feit, dat het panel het facet 'gerealiseerde eindkwalificaties' zwaarder laat wegen dan het facet 'toetsen' komt het panel tot een oordeel 'voldoende' voor Standaard 3.

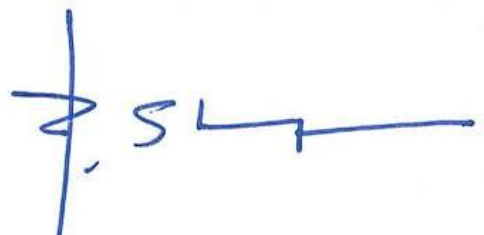
Standaard 1 kende al het oordeel 'goed' en Standaard 2 het oordeel 'voldoende'. Nu het panel Standaard 3 als voldoende kwalificeert, is zijn totaaloordeel voor de opleiding: 'voldoende'. Het panel is dan ook van mening dat de masteropleiding Leraar Godsdienst (deeltijd) in aanmerking komt voor accreditatie door de NVAO.

Namens het auditpanel,

10 november 2014

drs. R.B. van der Herberg,
voorzitter auditpanel

drs. R.F. Stapert,
secretaris

Bijlagen

- A. Scoretabel hbo masteropleiding Leraar Godsdienst
- B. Samenstelling panel
- C. Overzicht geraadpleegde documenten
- D. Overzicht beoordeelde eindwerken

Bijlage A Scoretabel

Scoretabel paneloordelen hbo-masteropleiding Leraar Godsdienst (deeltijd) croho 45274	
Standaard	Oordeel
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	goed
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen oordeel	voldoende

Bijlage B Samenstelling auditpanel

De NVAO heeft de panelsamenstelling geaccordeerd en onder nummer 003261 geregistreerd.

Panelleden	Expertise				
	audit kwaliteitszorg	onderwijs	werkveld	inhoud	internationaal
Drs. R.B. van der Herberg	X	X			
Prof. dr. J.J. de Lange		X	X	X	X
C. van Eerten	X	X	X	X	
Drs. R.F. Stapert, secretaris	X				

Beknopte functiebeschrijving panelleden

1	Voorzitter Drs. R.B. van der Herberg: partner Hobéon, voorheen rector Minkema College te Woerden.
2	Vak- en domeinskundige Prof. dr. J.J. de Lange: Emeritus hoogleraar Praktische Theologie - Faculteit voor Protestantse Theologie te Brussel. Tot 2009 ook: Gastdocent godsdienstpedagogiek Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschappen Rijksuniversiteit Groningen (NL).
3	Vak- en domeinskundige C. van Eerten: Teammanager ROC TOP Amsterdam. Voorheen: directeur ROC ASA te Almere en beleidsadviseur Identiteit voor het College van Bestuur van ROC ASA. Van 1977-1998: Docent Godsdienstige Vorming en Levensbeschouwelijke Ontwikkeling in LBO en MBO.
Secretaris , gecertificeerd november 2010	
Drs. R.F. Stapert, senior adviseur Hobéon	

Bijlage C Geraadpleegde documenten

- Examencommissie Theologie en Levensbeschouwing:
 - Jaarverslag 2012 – 2013
 - Jaarplan 2013 – 2014.
- Toelichting op ontwikkeling in toetsbeleid van de Opleiding Master Leraar Godsdienst, (september 2014).
- Beoordelingsrapport Beperkte Opleidingsbeoordeling hbo Masteropleiding Leraar Godsdienst” (Hobéon, 06 juli 2012)
- NVAO: Herstelbesluit de dato 20 februari 2013
- NVAO: Besluit tot Accrediatie (na herstel) de dato 31 juli 2014.

Bijlage D Beoordeelde eindwerken

- Eindwerken van alle (vier) afgestudeerde studenten:
 - Studentnummers: 305261 – 1062218 – 1049408 – 1044548
- De door de opleiding gehanteerde beoordelingsformulieren.